

מסורת הש"ס

- ↑ ל"א או בשדה, (ג) [ג], [ג]
- ↑ [שפתו כ"ה בשנה]
- ↑ [בשמיניום]
- ↑ [לעיללה.ל.א.], (א) "ליתמיס
- ↑ [חולין מו: מ"א], (ז) "נא
- ↑ [חומה ז', ח] חומת ז"ק,
- ↑ [ל"א לחוטטין, י] ורפסיל
- ↑ שנבשרת וחטרה יעב"ן.

תורה אור השלם

- נשטו תבלין בל חיזוק
- כן תרדם בל פרשו גס אז חלק עד שקל מרבה פסחים קוּזו בו;

- ישעיהו כל ג
- זכי וידע בו מום פסח או עור בל מום רע לא תחבטו לך אלקות; ודברים טו כא
- עזרת או שבור או חרץ או יבלת או קרב או יקפת לא תקריבו אלה לך ואשה לא תקנו מזה על המזבח לך; וקרא בט כב
- ואש בו יקריב וזבח שלמים לך לפלג דגד או לזבחה בקר או בצאן תמים וידע קרצו בל מום לא ידעה בו; וקרא כב כא
- זאת שתי הכלית זאת החלב אשר עליהן אשר על הבקרים זאת והתרת על הקרב על הכלית יקריה;

הגהות הב"ח

- א גמ' או לאתר ממיה קודם כ"ז וזאת ר' נחמיה
- ב שם בשנה אין נדחקין מן המתאימות ולפיכך ואף לא לא המתאימות: (א) גמ' והא מיתקס חסר: (ז) דרש"י ד"ה מנחין שנקב נראה מבחינן שנקבו:

לעניו רש"י

- ↑ מיינשליר"ש [מיינשליר"ש]. שיניים טוחנות.

מוסף רש"י

- ↑ חוטין. כזי דשני שקורין ילניציה; החיצונות. חוסם שלפנים כנגד חוטטו (יעני' דה). שנאמנע הפה (יעני' דה). שפכמור. שחקרי מעט (שש). ושנגממו. שנתתו כנקין ביהותו ולא חיסרו אלא ענין סדק (שש) שנתתו כנתקן מלמעלה בעומק ולא חיסרו כלום, היו מום הואל וגרלו אותן חוטין (יעני' דה). הפנימיים. שששינים הגדולות קטנות בן. שקורין מיינשליר"ש, שנעקרו. לגמרי, היו מום כדמפרש הואל וכל פניו מוחו. אלא פנימה או נמיסו אלו ניכר, שהיו שחלות כפה (שש).

רבינו גרשום

- ↑ מעלי בסמא. שכן דרך כל סם וכל משיקה מועיל יותר קודם אכילה מלאחר אכילה; מעלי ליה כשעורים. שהשעורין יפין לבהמה יותר לאכול קודם שתיה מלאחר שתיה; לאחר שתיה מאי. מי מעלי ליה האי לח ויבש מיד לאחר שתיה אי לא: קשור או מותר. כלומר שבמאכילו לח ויבש צריך שיתירנו הבכור לפי שיתור הוא אוכל בשמחה כשהוא מותר; גינה הסמוכה לעיר. ומאכילו שם מי מנהג לו אורי הגינה כאורי השדה; ובלבד שיהיו משולשין. כלומר לסוף כ"ז וכ"ז וכו'; אבל. לח ויבש ב' חדשים ולא איתסי למפרע הוי מומא משהה שתחיל לו; למימנע בפדיונו. אם פדהו בתוך הזמן קודם השלמת ג' חדשים; אי אמרת למפרע הוי מומא.

או דלמא כו' אס סימלי לומר בסעודה ראשונה כו'. דלי אמרת ככל סעודה נח לא מיבעי מידי דודאי לא איכפת לן אי קודם אכילה או לאחר אכילה דהא בסעודה שניה אחר אכילה הוא ומוכלינן ליה אכל אס תימלי לומר דלא יהיבין ליה אלא בסעודה ראשונה שכל יום מיבעי לן: **קודם אכילה ודאי מעלי ניה**

כסמא. כדרך סס שכל אדם שותה סס לרפואה קודם אכילה: **לאחר אכילה מאי.** מי הוא צדיקה צהכי או לא: **ה"ג קודם שמה ודאי מעלי ליה** כשערי. שדרך צהמה י לאכול שעורים **קודם שמה: מוסר ודאי מעלי ניה.** דניחא ליה עלמא: **עס חזירו.** ניח ליה צלותא ומהניא ליה אכילה: **בשדה.** ניחא ליה באיורא: **גינה הסמוכה לעיר.** יא' הוא כשדה או לא: **סיה משולשים.** לג' חלקים שאס יראנו היום יצדקנו מכאן ליום כ"ז וחלי והדר ליום ששה ועשרים וחלי **והדר ליום כ"ז** דליהו שמונים לפי שנשנש זמנים הללו דךך אותו המוס לעבור ואינו נראה והוי ליה מוס **עובר: למימעל בפדיונו.** לאו מבכור בעי דלא שייכא ציה פדיון אלא בשאר מוקדשין שעניינים מנטפות והפירש מיד פדיוס ואמר הרי הן מחוללות על מעות הללו ואח"כ צדקו וקודם שמתלה זמן ים צדיקתו שלש חדשים נהנה מן הפדיון: **אי אמרת למפרע הוי מומא.** אישתכח דחילוהי הוי חילול ופדיונו **קודם ומבאיזן** קרבן מעילה: **קרי שמואל עליה.** האי קרא פסחים צוזו צו דהוי דצר שאין הדעת סובלת שיהו חגרים צוזים ציוות כלומר אתה איין ממודר ושאלת שאילה כו שאני יודע תשובה: **בתנ"י שפטו.** שפה: **גמ' מנחזן.** שהנקב נראה (ו) שנקבו ממילות החיצונות של חוטם: **מבפנים.** שניקבה ממילה החולקת את החוטם: **אינו מוס.** שנמקוס סתר הוא: **סורא צרא דשיפסיה.** שורה חיונה לא שפה כלומר חודה של שפה ולא רחבה: **בתנ"י מסאימות.** שיניים גדולות שקורין מיינשליר"ש שאחת נראית כשתים: **ואף לא אס המסאימות.** שאס נעקרו החוטין כנגדן לא היו מוס: **גמ' איזו הפיומה י.** כולה מפרש לקמן: **ופיומה עלמה נלפנים.** ואין שוחטין עליה: **החיצונות שנאמנע הפה: אין משגיחין.** דאפי' מן מזבח לא נפסל: **מאי קאמר.** דקאמר איזו תיומת מן התיומת ולפנים: **ה"ק איזו היא הפנימית.**

דלמרי' עלה צמתני' נעקרו היו מוס נפגמו או שנגממו לא היו מוס: **אופסולי מיפסל.** מע"ג המזבח וימתין שיפול צו מוס אחר וישחטנו: **פסח ועור כסיב** דמשמע בגלוי אין צמחר לא: **לאישחוטטי.** צכור על חסרון שצפנים: **ולאפרוקי.** קדשים לא מיבעיא לי דלא תשיב מומא כולי האי: **לרלוך.** מזבח: **ואס שפי כלניות.** בקרצנות כתיב (כליות): **יסינה.** משמע כוליא אחת יסינה וקטירנה: **אין צריה צאחם.** אין ים צריה נצרכת צכוליא אחת והא שאין צה אלא אחת מיתקס חסר: **הא. דפסלי כשנצרכת שצמים וחסרו'** דחזין ים דמקומו ניכר והא צרייתא דמכשרת כגון דנצרת צאחת דליכא חסרון: **מר דפסלי סצר אין צריה צאחם.** והאי ודאי חסר. ואיכתפקא ליה ללמורי אמאי לא מקשי ליה נמי דומיא דשלש קמני ולדידי לא קשיא מיד דכי קס"ד דכולי עלמא יש צריה צאחת הוה מקשינן הואל ויש צריה צאחת והוא נמי תנייה צהדי שלש ודאי נצנצרת צאחת נמי פסול וטעמא לא הוה ידעינן אמאי פסול דלא מוס בגלוי הוא וחסרון לא היו צפנים ומשום האי פירכא אוקמי אליציה דאין צריה צאחת והא מיתקס חסר ובעל כורחיה לאו דומיא דשלש היא דהא אין צריה צאחת וכי תימא נוקיס אליציה דיש צריה צאחת אס כן אמאי פסול: **חסרה קודם שחטע.** פסלה: **האזרס**

משמע כוליא אחת יסינה וקטירנה: **אין צריה צאחם.** אין ים צריה נצרכת צכוליא אחת והא שאין צה אלא אחת מיתקס חסר: **הא. דפסלי כשנצרכת שצמים וחסרו'** דחזין ים דמקומו ניכר והא צרייתא דמכשרת כגון דנצרת צאחת דליכא חסרון: **מר דפסלי סצר אין צריה צאחם.** והאי ודאי חסר. ואיכתפקא ליה ללמורי אמאי לא מקשי ליה נמי דומיא דשלש קמני ולדידי לא קשיא מיד דכי קס"ד דכולי עלמא יש צריה צאחת הוה מקשינן הואל ויש צריה צאחת והוא נמי תנייה צהדי שלש ודאי נצנצרת צאחת נמי פסול וטעמא לא הוה ידעינן אמאי פסול דלא מוס בגלוי הוא וחסרון לא היו צפנים ומשום האי פירכא אוקמי אליציה דאין צריה צאחת והא מיתקס חסר ובעל כורחיה לאו דומיא דשלש היא דהא אין צריה צאחת וכי תימא נוקיס אליציה דיש צריה צאחת אס כן אמאי פסול: **חסרה קודם שחטע.** פסלה: **האזרס**

נבראת באחת והיכי אמרת דהא דחני ולא בעל כוליא כגון שנבראת בשתיים וחסרה: חסרה קודם שחטטה אסירה לאחר שחטטה שריא:

על אלו מומין פרק ששי בכורות

למ.

שייהו משו"שיין. צתחלת שמונים וצסוף שמונים ובצמאנע שמונים ובענין זה יש לפרש צפ' הקורא את המגילה (מגילה יט. ושס) גצי מגילה דאמר שאס הטיל צה ג' חוטין גדינן כשרה דקאמר וצלצד סיהו משולשין פירוש פירש"י סיהיה מראש הדף עד הגיד כמגיד לחזירו צין מלמעלה צין מלמטה והסיא דמכות (דף ט:.) ודאי הוי כענין זה גצי ערי מקלט ושלשת סיהו משולשות סיהא מדרוס לחצרין כמחצרין לשכס ומחצרין לשכס כמשכס לקדש ומשכס לקדש כמקדש לצפון ולא אמרינן סיהו צראש ארץ ישראל וצסופה ובצמאנעיהה וסאן פירש"י סיהו משולשים לשלשה חלקים שאס יראהו היום יצדקנו מכאן ליום כ"ז וחלי והדר ליום כ"ז כו' דהוא יוס שמונים ודומה שפירש כן לעילא שטעה דמכות (שס) ומיחו לא לגמרי הוי כי הסיא שם סהיה לו לפרש שיצדוק לסוף עשרים ולסוף ארבעים ולסוף ששים שיסאר מן השמונים עשרים לאחר צדיקה אחרונה כמו שיש עשרים קודם צדיקה ראשונה ולא יתכן לפרש שם כן כלל אלא כמו שפרשמי מתחלה כדמשמע צפ' הערל (יבמות דף פ.) גצי סרים חמה דמפרש כל שלא ראה שעה ים כצטרותו ופרצן וליחוש שמא הצריא צינמים ומשני כיון דחמילתו וסופו לקוי לא חיישינן ים משמע דג' פעמים סיינו מתחלה וסופה ואצמאנע ונראה דכפרים השולשים ציכלד מעצרין (ערוצין דף מו.) לא הוי לא כי היא ולא כי הסיא דמכות ים: והלומר

אומר אין בודקין מן (ו) התיומת ולפנים ואף לא את התיומת: **גמ' ת"ר ה** התיומת איזהו תיומת מן התיומת ולפנים ותיומת עצמה כלפנים רבי יהושע בן י קפוצאי אומר אין שוחטין אלא על החיצונות בלבד רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר אין משגיחין על התיומת כל עיקר מאי קאמר ותו רבי יהושע בן קפוצאי היינו תנא קמא חסורי מיחסרא והכי קתני איזהו הפנימית מן התיומת ולפנים בן קפוצאי אומר אין שוחטין אלא על החיצונות אבל פנימיות שנעקרו מישחט י עליהו לא שחטינן אבל אפסולי מיפסל ר' חנינא בן אנטיגנוס אומר אין משגיחין על התיומת כל עיקר ואפי' איפסולי לא איפסיל בעי רב אחדבוי בר אמי יש מחוסר אבר מבפנים או אין מחוסר אבר מבפנים למאי אי לבכור ²פסח או עור כתיב אי לקדשים ³עורת או שבור כתיב לאישחומי ולאפרוקי לא איבעיא י לן כי מיבעיא לן לאיפסולי מאי ⁴תמים יהיה לרצון אמר רחמנא תמים אין חסרון לא י או דלמא ⁵תמים יהיה לרבות כל מום לא יהיה בו מזה מום מאבראי אף חסרון מאבראי ת"ש ⁶ואת שתי הכליות יולא בעל כוליא אחת ולא בעל שלש כוליות ותניא איך יסינה לרבות בעל כוליא אחת סברוה דכ"ע אין בריה באחת (א) י דהא מיחסר חסר לימא בהא קמיפלגי דמר סבר חסרון מבפנים שמיה חסרון ומר סבר י חסרון מבפנים לא שמיה חסרון אמר רב חייא בר יוסף דכ"ע יש בריה באחת יוחסרון מבפנים שמיה חסרון ולא קשיא כאן כשנבראה בשתים וחסרו כאן כשנבראה באחת מעיקרא והא דומיא דשלש קתני מה שלש מעיקרא אף אחת מעיקרא אלא הכא ביש בריה י מעיקרא קמיפלגי מר סבר יש בריה באחת ומר סבר אין בריה באחת ור' יוחנן אמר דכולי עלמא אין בריה באחת וחסרון מבפנים שמיה חסרון ולא קשיא כאן שחסרה קודם שחטטה כאן שחסרה לאחר שחטטה ולאחר שחיטה קודם קבלה מי שרי והא"ר

הא. צריה נצרכת צכוליא אחת והא שאין צה אלא אחת מיתקס חסר: **הא. דפסלי כשנצרכת שצמים וחסרו'** דחזין ים דמקומו ניכר והא צרייתא דמכשרת כגון דנצרת צאחת דליכא חסרון: **מר דפסלי סצר אין צריה צאחם.** והאי ודאי חסר. ואיכתפקא ליה ללמורי אמאי לא מקשי ליה נמי דומיא דשלש קמני ולדידי לא קשיא מיד דכי קס"ד דכולי עלמא יש צריה צאחת הוה מקשינן הואל ויש צריה צאחת והוא נמי תנייה צהדי שלש ודאי נצנצרת צאחת נמי פסול וטעמא לא הוה ידעינן אמאי פסול דלא מוס בגלוי הוא וחסרון לא היו צפנים ומשום האי פירכא אוקמי אליציה דאין צריה צאחת והא מיתקס חסר ובעל כורחיה לאו דומיא דשלש היא דהא אין צריה צאחת וכי תימא נוקיס אליציה דיש צריה צאחת אס כן אמאי פסול: **חסרה קודם שחטע.** פסלה: **האזרס**

נבראת באחת והיכי אמרת דהא דחני ולא בעל כוליא כגון שנבראת בשתיים וחסרה: חסרה קודם שחטטה אסירה לאחר שחטטה שריא:

(א) לפני דבית הכ"ד כחצו חצ"ד ינקבו חוטמין אחר המשנה דחוטין החיצונות ולפיכך מפרש צתחלה ללא דאין נדחקין מן הממאלימות.

עין משפט ונר מצוה

כח א ב ג ד ה ו מיי פ"ב מהלכות איסורי מונח הלכה יד:
כז ז מיי שם הל' וינן טו:
כח ח מיי שם הלכה טז והכרז ספק:
כח ט מיי פ"ו מהל' ביאת מקדש הל' ו:
כט י מיי פ"ב מהלכות איסורי מונח הלכה ג סמך עשין ראל (טור יו"ד סי' שט):
ל כ ל מיי שם הלכה יא:

שיטה מקובצת

אן שתיה קודם שתיה:
ב ס התפנימית שנעקרו:
ג ת"ד איזהו החיומת:
ד בן קפוצאי וכצ"ל לקמן:
ה מישחט לא שחטינן:
ו לי כי מבטיא עליהו אבל:
ז לי כי מבטיא כלל ס"א כאן:
ח שעה אחת בכשרותו:
ט חיישינן ופרצן מהא דר' חנינא בן אנטיגנוס ומשני לאחר אבר חיישי' לכלייה גופא לא חיישינן:
יט דמכות והורוה לאסוקי נפשיה במגילה מידי ספיאק יתפור בנידון בראשה ובאמצעה ובסוף רביע העליון ובסוף רביע התחתון:

רבינו גרשום (המשך)

הוי פדיו והנהגה מן הפדיון מעל: ואי אמרת מיכן ולהבא הוי מומא ולא קודם לא תפיס פדיון דאדתי הוי כחמ והנהגה מן הפדיון לא מעל: קרי (עליה) שמואל עליה. דרב פנחס: פסחים בבוז בו. כלומר אצי"ג דלא הייתה זכמתו שקולה כלום כנגד חכמת שמואל שאלו דברי שאל ידע להשיבו: (א) אין בודקין מן המתאימות ולפנים. היינו שיניים הגדולים שעומדין לסוף הלחיים ששם אינו רגא המום אפי' נעקרו לא ע"י אכילה ולא ע"י פעייה ולהכי קרי להו מתאימות שיש לכל אחד ב' עיקרין. אף לא מן המתאימות עצמן שנעקרו לא הוי מום מבחינן: בסוף החוטם הרי זה מום ששם נראה מבפנים בעומק החוטם אינו מום שאינו נראה: תורה ברא דישפיה. עור החיצון: מאי קאמר. ר' חנניה אין משגיחין כו': אפסולי מיפסל. להקריבה: יש מחוסר אבר מבפנים למתויה מום כגון אם הוא חסר כוליא או טחול ע"י כריחה או ע"י סס: פסח או עור כתיב דבר שבגלוי ולא שבסתר. וכן נמי עורת או שבור בגלוי. לאישחוט' או לאיפרוקי לא מיבעיא לן דלא עבדינן אלא על מום שבגלוי: מה מומא מאבראי. כדכתיב עורת או שבור היינו מום והוי מאבראי: ולא בעל כוליא אחת שנברא באחת: סברוה דכולי עלמא אין בריה באחת. אין דרבה להיבראות באחת [וחאן] דממעט ולא בעל כוליא אחת שהיו לו שתיים וניטלה אחת: קסבר חסרון מבפנים שמיה חסרון אמר רב חייא כו'. ולא קשיא. הא דקתני ולא בעל כוליא אחת כגון שנבראת בשתיים וחטרה אחת: מה שלש מעיקרא שכן נבראת אף אחת מעיקרא שכן

^[1] לפני דבית הכ"ד כחצו חצ"ד ינקבו חוטמין אחר המשנה דחוטין החיצונות ולפיכך מפרש צתחלה ללא דאין נדחקין מן הממאלימות